

ВЕНЕЦІЯ 1695

У сутінках на площі Сан-Марко б'є дзвін Марангона¹. Звук виривається з бронзового рота, ковзає над банею базиліки, облизує моллюсків, що вистилають замулений канал, і просочується крізь щілину між бруківкою та дерев'яними дверима. За ними у вузькому тьмяно освітленому проході стоїть дівчина й дивиться угору.

Для одних дзвін указує час. Для інших він сповіщає про свята, зібрання ради, публічні страти. Але для неї — це сигнал, що вона та її товаришки, які займаються тим, що й вона, можуть вийти на нічні вулиці. Настав час для роботи.

Дівчина обгортає шию жовтим шарфом із тонкої вовни, що свідчить про її заняття, і виходить на вулицю. Її дім — бордель у районі Сан-Поло, захований за Ругадей-Оресі, головною вулицею для мандрівників і місцевих жителів, які щодня перетинають міст до площі

¹ Найбільший дзвін дзвіниці собору Сан-Марко у Венеції.

Сан-Марко. Розташування дуже вдале: ось де роботи непочатий край.

Цокіт її підборів відлунює від бруківки, коли дівчина повертає. Виходить із дверей борделю, знову звертає за ріг, де різник продає тельбухи, і йде прямо, аж поки не дістається свого звичного місця на краю мосту Ріальто. Вона киває жінці, яка прийшла трохи раніше й уже готується. Потім складає плащ та шарф і кладе їх на бруківку під мостом. Усе зрозуміло без слів: *ми охайно зберігаємо наші речі тут, поки працюємо.*

На ній — зелена лляна сукня із завищеною талією. Глибоку квадратну горловину оперізує стрічка. Її пальці знаходять комір, і дівчина стягує сукню з плечей, доки груди не оголюються у темряві. Вона сідає на якусь хистку цегляну кладку й чекає наступного клієнта. Це переважно чоловік, зазвичай самотній, часто від нього тхне вином.

Її серце калатає, поки вона сидить тут, але вже не так, як раніше. У свої сімнадцять дівчина відчуває, що може впоратися з багато чим. У середньому — троє на день. За пів року — майже шістсот клієнтів. Вона вистукує ногою у такт своїм думкам. Це просто ще одна нічна робота.

Він не постійний клієнт. Так, чоловік. Так, одинак. Але дівчина ніколи не бачила його раніше. Його діловитість не бентежить її, але чоловік, мабуть, років на сорок старший за неї, з пекельно-темними очима.

— Ходімо, — каже він, озираючись через плече, наче боїться, що його впіймають. Від нього пахне деревним димом, тютюном. Голос у нього грубий і низький.

Вона веде його назад до борделю дерев'яними сходами, які скриплять під його вагою. Чоловік бурчить і нахилиється, щоб не вдаритися головою, коли вони заходять

до кімнати. Його червоний кашкет і пальто з бляшаними гудзиками вказують на те, що він працює на військово-морській верфі. Дівчина чула, що там можуть побудувати військовий корабель за день.

Велике ліжко з темними дерев'яними бильцями й кількома недогарками свічок. Їхнє тремтливе світло відкидає примарні тіні на стінах. Вона глибоко вдихає — і за нею зачиняються двері.

Дев'ять місяців по тому її живіт роздувся і став напруженим. Вона прокидається ще до світанку, бо біль, різкий і разучий, почав пульсувати в ній. Як і запланувала, жінка загортається у матовий жовтий шарф і ховає у кишеню тканину, яку вишивала.

Перше випробування — сходи. Біль пульсує, червоний і пекучий. Десять глибоко всередині з'являється гаряче відчуття, що її немов роздирає і яке змушує ноги підгинатися, поки вагітна чіпляється за пощерблені дерев'яні перила. Добігає до вулиці — і падає навколішки, тримаючись за живіт, стоячи навкарачки. Чи встигне вона? Звідси недалеко, але у її стані...

— Ти не можеш зупинитися, — каже жінка собі. — Ти зможеш, — вирішує вона.

Тоді насилу зводиться на ноги й далі рухається вулицею, ковзаючи тілом уздовж цегляних стін у пошуках опори. Під її черевиками немов розколюються калюжі — відблиски розсипаються навпіл. Подорож триває лише кілька вулиць, але здається нескінченною. Від болю забиває дух: він набагато сильніший, ніж п'ятнадцять хвилин тому.

Три удари, шаркання — й акушерка, зморшкувата й сива, злегка прочиняє двері. Її погляд падає на живіт,

де юна рука стискає натягнуту шкіру. Вираз її обличчя миттєво змінюється з розчарованого на занепокоєний. Двері відчиняються навстіж.

— Між зуби, — каже акушерка, відбираючи кістку у свого невеличкого чорно-білого песика й простягаючи прибулій.

Собака гарчить. Дівчина гарчить у відповідь. Вона кусається, іще більш по-звірячому, ніж будь-коли. Біль стає нестерпним, яскраво-червоним, ніби її розриває зсередини.

Це її остання притомна думка. Ну й видовище.

Два дні минули в темряві маленької кімнати в будинку акушерки. Замало, щоб її понівечене тіло встигло відновитися, але ліжко потрібно звільняти. Тепер кричить інша дівчина.

— Пора, — каже акушерка.

— Але куди? — запитує породілля. Вона не сподівалася, що переживе пологи.

Акушерка повертає їй жовтий шарф, і дівчина з подивом виявляє, що всередині нього загорнуте створіння, яке звивається. Вона майже забула про це. Воно в плямах, зморщене, із синіми прожилками. Акушерка з ложки годує його останніми краплями цукрової води. Дівчина бореться з його непокірними кінцівками, не в змозі зосередитися, без жодної думки в голові, аж поки її очі не закочуються під лоба, а біль не починає спазмувати в стегнах. Її сльози капають йому на обличчя. Створіння люто кричить.

Дівчина певний час крокує, звертаючи в лабіринт завулків і мостів, не знаючи, куди йти. Вона дуже втомилася,

її тіло досі закривавлене та змучене. Усю ніч вона боролася з пронизливими криками, та нарешті настала тиша.

Наближається світанок, густий туман стелиться уздовж каналу. Їй просто треба йти далі. Просто йти далі, і це стихне. Дівчина доходить до місця, де вигадливо прикрашені будівлі з гостроверхими вікнами виходять на нефритово-зелений канал. Чотири сходинки ведуть до води. Та спокусливо хлюпочеться об них.

«Ходи до мене, — кличе вона. — Ходи до мене!»

Вода прохолодна, але навіть такого раннього весняного ранку вона освіжає. Дівчина притискає істоту до тіла й занурюється дедалі глибше.

Ось воно. Авжеж, це рішення. Так мирно, так спокійно. Дівчина відкидається назад і просто, без напруження занурює обидва їхні тіла під воду.

Але створіння, шоковане холодом, вологою і нестачею кисню, аж вибухає. Раптом воно, знову сердите, живе й реальне, бореться з її хваткою.

— Просто зупинися, просто замовкни, — благає вона. — Недовго залишилося. Уже недовго.

Але цього бурхливо-вогненного шторму створіння дівчина не може стримати. Їхні голови виринають на поверхню, і вони обоє кричать, жадаючи дихати й жити.

Створіння стискає її руку сильніше. Воно не кричить — воно благає її, аж тут десь удалини повітря пронизує єдина нота, вишукана й довга. Дівчина витягає створіння з води, загортає його у свій мокрий плащ і біжить.

Велетенські різьблені двері собору Санта-Марія-делла-Фава відчинено в чеканні перших відвідувачів меси.

Дівчина мокра, її зуби цокотять, створіння тихо сидить у неї на руках, поки вона, похитуючись, заходить усередину. Її зустрічають швидкі кроки священника: «туп-туп-туп» його ніг у проході.

— Повіям вхід заборонено, — каже він, підштовхуючи її до високих дерев'яних дверей. Поли його вишитої шовкової сутани майорять на вітрі.

— Будь ласка... брате, — благає вона, відкидаючи плащ, щоб показати істоту в її руках.

Вираз його обличчя змінюється від несхвалення до відрази. Священник знову штовхає її. Дівчина відчуває удар повітря, коли двері грюкають перед її обличчям. Тоді опускається на землю, розкидуючи ноги. Вдих, видих, ще один поштовх болю, що пронизує її стегна.

Повітря, усвідомлює вона, кривлячись від власного тіла, пахне солодко. Суміш масла, цукру й борошна долинає з кондитерської, розташованої неподалік.

Її груди пульсують; створіння знову починає кричати. Розгадка проста, тваринна. Дівчина вже знає, що робити. Млявою рукою розстібає сукню, оголюючи груди. Воно присмоктується і починає цмулити.

Жінка, яка підбрала її, колись теж була *cortigna lume*, проституткою, яка згубила свою зовнішність, але зберегла життєздатність. Дівчина прокинулася у скромній оселі тієї повії, на підлозі, оточена кількома подушками й ковдрою. Біля стіни стоїть хисткий столик, на ньому — коробка, повна гральних карт. Їй подають філіжанку кави, що парує. Вона підносить її до губ, обе-

режно дмухає і робить ковток. Тепла, що розливається по її тілу, майже досить, щоб викликати сльози.

Повія нахилилася, розмовляє. Однією рукою вона погладжує поперек, іншою збирає з підлоги порожні тарілки й чашки поруч. Вона не зустрічається з дівчиною поглядом, коли говорить.

— Ти можеш залишатися тут, поки не видужаєш, а потім до кінця місяця повернеш мені гроші. Можу дати тобі роботу в моєму старому борделі. Твій вигляд сподобається їм, коли твоя промежина загоїться.

Тарілка стукається об чашку, коли вона випростується. Указуючи чашкою, повія каже:

— Відвезеш її до П'єти. За два тижні, коли зміцнієш. Але ні на мить пізніше. Якщо вона підросе, то не поміститься в отвір.

— Що таке «П'єта»? — тихо запитала дівчина.

— Там вони виростять її, дадуть їй хороше життя. Вона здобуде освіту, більші можливості. Вони навіть навчать їх грати на інструментах. — Це не була розмова, повія не чекала на відповідь. Вона розвернулася і вийшла з кімнати.

Дівчина кліпнула, дивлячись їй услід. Потім почулося ніжне воркування, вигинання. Вона відчула, як усередині розпирає, і випросталася. Але біль не минув. На його місце прийшло щось сильніше, щось тривке, щось добре. Тоді дивиться униз, щоб побачити, у чому річ. І вперше усвідомлює, що в неї на руках дівчинка.

Наступний тиждень або близько того — найсолодший у її житті. Вона спостерігає, як немовля починає зосереджуватися, фіксує погляд на її очах і дізнається, що вона її мама. Дівчина годує дитину, обіймає, гладить

Так у давній Венеції називали проститутку нижчого класу, які мешкали неподалік мосту Ріальто й часто відвідували його.